

روابط ساختاری کودک آزاری و بد تنظیمی هیجانی با نشانه های شخصیت مرزی □

Structural Relationship between Child Abuse and Emotion Dysregulation with Symptoms of Borderline Personality Disorder □

Talieh Moosavihondori, MSc □

Majid Mahmoud Alilou, PhD

Yaser Madani, PhD

*** طلعه موسوی هندی

** دکتر مجید محمود علیلو

* دکتر یاسر مدنی

Abstract

چکیده

This research aims to investigate the structural relationship between child abuse and emotion dysregulation with symptoms of borderline personality disorder three hundred and seventy seven participants were chosen from Shiraz university students through convenience sampling method. All participants completed Child Abuse Questionnaire, Difficulties in Emotion Dysregulation Scale and Schizotypal Trait Questionnaire (B form). Data were analyzed using SMART-PLS software and multiple regression. Findings suggest that among main types of child abuse, neglect relates to symptoms of borderline personality disorder directly and indirectly through emotion dysregulation as mediator variable. In addition, child emotional and sexual abuse both indirectly relate to symptoms of borderline personality disorder, through emotion dysregulation as mediator variable.

هدف از انجام این پژوهش، تعیین روابط ساختاری کودک آزاری و بد تنظیمی هیجانی با نشانه های شخصیت مرزی بود. بدین منظور ۳۷۷ نفر از دانشجویان دانشگاه شیراز به شیوه نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. شرکت کنندگان پرسشنامه کودک آزاری، مقیاس دشواری در تنظیم هیجان و پرسشنامه شخصیت مرزی را تکمیل نمودند. داده ها با نرم افزار SMART-PLS و رگرسیون چندگانه تحلیل شدند. یافته ها نشان می دهد که بین کودک آزاری عاطفی با نشانه های شخصیت مرزی، کودک آزاری جنسی با نشانه های این اختلال شخصیت و طرد با نشانه های این اختلال ارتباط غیرمستقیم و معنی دار از طریق بد تنظیمی هیجانی وجود دارد. همچنین طرد به صورت مستقیم با نشانه های این اختلال مرتبط است.

Keywords: borderline personality disorder, child abuse, emotion dysregulation.

کلید واژه ها: بد تنظیمی هیجانی، تجارب کودک آزاری، نشانه های شخصیت مرزی

□ Aras International Campus, University of Tehran, I.R.Iran

□ Faculty of Education and Psychology, University of Tehran, I.R.Iran

✉ Email: talieh_moosavi@yahoo.com

□ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۶/۱۵ تصویب نهایی: ۱۳۹۶/۴/۲۴

* گروه روانشناسی تربیتی و مشاوره دانشگاه تهران

** دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه تبریز

*** پردیس ارس دانشگاه تهران

● مقدمه

مقدمه

«اختلال شخصیت مرزی» جزء اختلال‌های خوشه B شخصیت است. طبق مطالعات آسیب‌شناسی، مشخصه بارز مبتلایان به این اختلال الگوی پایداری از بی‌ثباتی (در حوزه شناخت، عاطفه و روابط بین فردی) است (روکا، ۲۰۰۸؛ به نقل از عاطفی و همکاران، ۱۳۸۹) که در اوایل بزرگسالی آغاز می‌شود و غالباً با برون‌ریزی رفتاری شدید در اوایل نوجوانی بروز پیدا می‌کند.

شیوع این اختلال در جمعیت عمومی ۳ تا ۴ درصد، در جمعیت بیماران سرپایی ۱۵ تا ۲۵ درصد و در جمعیت بیماران بستری ۱۵ تا ۲۵ درصد می‌باشد (گاندرسون، ۲۰۰۰؛ به نقل از علی‌لو و شریفی، ۱۳۹۰). اقدام به خودکشی در ۸۴ درصد این بیماران اتفاق می‌افتد (لیب و همکاران، ۲۰۱۰؛ به نقل از علیلو و همکاران، ۱۳۹۴). آنها همچنین دچار اختلال‌های قابل‌ملاحظه در عملکرد هستند و نرخ قابل‌توجهی از مرگ در اثر خودکشی (بین ۵ تا ۷ درصد) در بین آنها دیده می‌شود (دوبرستین و کانول، ۱۹۹۷). میزان شیوع این اختلال و ویژگی‌ها و مسائل مرتبط با آن از قبیل خودکشی و اعمال جرح خویشتن مانند بریدن و سوزاندن و رفتارهایی از قبیل سوء مصرف مواد، پرخوری، رانندگی بی‌پروا، قماربازی و ولخرجی که به احتمال زیاد این افراد را در معرض صدمات جبران‌ناپذیری قرار می‌دهد، بررسی عوامل دخیل در شکل‌گیری این اختلال را از اهمیت ویژه‌ای برخوردار کرده است.

چگونگی شکل‌گیری این اختلال پیچیده است و عوامل متعددی در تعامل باهم در شکل‌گیری آن سهیم هستند. یکی از این عوامل کودک‌آزاری است. مطالعات نشان می‌دهند که تعداد بسیار زیادی از مبتلایان به اختلال شخصیت مرزی، تاریخچه‌ای از سوءاستفاده جنسی، طرد و جدایی را در دوران کودکی خود گزارش می‌کنند (زانارینی، فرانکنبورگ، ۱۹۹۷). ۴۰ تا ۷۱ درصد مبتلایان به این اختلال ابراز می‌دارند که در دوران کودکی مورد تعارض قرار گرفته‌اند و این امر معمولاً توسط فردی انجام گرفته که مراقبت از آنان را بر عهده نداشته است (زانارینی، ۲۰۰۰).

با این حال طبق مطالعات فوساتی و همکاران (۱۹۹۹)، ۲۰ تا ۵۰ درصد از کودکانی

که قربانی بدرفتاری‌های دوران کودکی بوده‌اند به اختلال شخصیت مرزی مبتلا نشده‌اند و همچنین طبق مطالعات گودمن و بیهود / (۲۰۰۲)، ۳۰ تا ۶۰ از مبتلایان به این اختلال، هیچ‌گونه بدرفتاری را در دوران کودکی خود گزارش نکرده‌اند با عنایت به آنچه گفته شد توجه به سایر متغیرهای روانشناختی میانجیگر در شکل‌گیری این اختلال ضروری است.

یکی دیگر از عواملی که از نقطه‌نظر بسیاری از محققین نقش بسزایی را در شکل‌گیری اختلال شخصیت مرزی بازی می‌کند «بد تنظیمی هیجانی»^۱ است. تنظیم هیجان، تلاش افراد برای تأثیرگذاری بر روی نوع، زمان و چگونگی تجربه و بیان، تغییر طول دوره یا شدت فرآیندهای رفتاری، تجربی و یا جسمانی هیجان‌ها است و به‌صورت خودکار یا مهارشده، هوشیار یا ناهشیار و از طریق بکارگیری راهبردهای تنظیم هیجان انجام می‌گیرد (گراس و همکاران، ۲۰۰۶؛ به نقل از اژه‌ای و همکاران، ۱۳۹۴). اگرچه هیجان‌ها اساس زیست‌شناختی دارند، اما افراد می‌توانند بر هیجان‌ها و ابراز آنها تسلط داشته باشند. تنظیم هیجان‌ها به اعمالی اطلاق می‌شود که به‌منظور تغییر یا تعدیل یک حالت هیجانی به کار می‌رود و شکل خاصی از خودتنظیمی است. فرآیند تنظیم هیجان، جدا از فرآیند ایجاد هیجان مفهوم‌پردازی می‌گردد، اگرچه تمایز بین این دو فرآیند هنوز بحث‌برانگیز است (آلدو، نولن، هوکسما و سویزر؛ به نقل از عیسی زادگان و همکاران، ۱۳۹۲). امروزه مطرح شده است که مشخصه‌های اختلال شخصیت مرزی از جمله بی‌ثباتی عاطفی، احساسات مزمن پوچی و پرخاشگری نامناسب و شدید، همگی نشانگر مشکلاتی در فرآیند پردازش هیجان می‌باشند، همچنین نشانه‌هایی از قبیل تکانش‌گری، خود آسیب زنی، ترس از رهاشدگی و نشانه‌های تجزیه‌ای، نشانگر پاسخ‌های نابه‌نجار به هیجان‌ها می‌باشند (به نقل از قنادی فرنود و همکاران، ۱۳۹۲). با توجه به آنچه گفته شد و اهمیت نقش عوامل محیطی و تنظیم هیجان در شکل‌گیری اختلال شخصیت مرزی پژوهش حاضر سعی دارد نقش دو متغیر تجارب کودک‌آزاری و کژ تنظیمی هیجانی را در شکل‌گیری این اختلال مورد بررسی قرار دهد.

● روش

این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی است. «جامعه آماری» در پژوهش حاضر «کلیه دانشجویان دانشگاه شیراز در سال تحصیلی ۹۴-۹۳» می‌باشد که ۳۷۷ نفر ازین افراد به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند.

● ابزار

□ الف: پرسشنامه کودک آزاری^۲: این پرسشنامه شامل ۳۸ سؤال و چهار خرده مؤلفه می‌باشد که عبارت‌اند از: مؤلفه عاطفی، طرد، آزار جسمی و آزار جنسی. این پرسشنامه توسط محمدخانی و همکاران (۲۰۰۳) تهیه شده است. به منظور بررسی روایی پرسشنامه خود گزارش‌گری کودک آزاری از روش‌های محاسبه روایی محتوا، روایی سازه و روایی ملاکی استفاده کردند و برای محاسبه ضریب اعتبار پرسشنامه خود گزارش‌گری کودک آزاری از روش محاسبه همبستگی درونی مقیاس (آلفای کرونباخ) و روش آزمون- باز آزمون استفاده نمودند. در پژوهش آنها، ضریب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه خود گزارش‌گری کودک آزاری ۰/۹۲ محاسبه گردید. این ضریب نشان می‌دهد که این مقیاس از ضریب همخوانی درونی بالایی برخوردار است. همچنین پژوهشگران مذکور، ضریب همبستگی آزمون- باز آزمون برای خرده مقیاس‌های آزار عاطفی، غفلت، آزار جسمی و آزار جنسی از ۰/۰۸۹ تا ۰/۰۷۹ به دست آوردند.

□ ب: مقیاس دشواری در تنظیم هیجان^۳: این مقیاس توسط گرتز و رومر (۲۰۰۴) تدوین شده است و دارای ۳۶ ماده است. مقیاس دشواری در تنظیم هیجان شش راهبرد شناختی پذیرش هیجانات، رفتار کردن مطابق با اهداف، عدم توانایی در کنترل کردن رفتارهای تکانشی، نقص در آگاهی و درک هیجانات، نقص در راهبردهای به کار رفته در تنظیم هیجان و نقص در شفافیت هیجانات می‌باشد. گرتز اعتبار این مقیاس را ۰/۹۳ و اعتبار آن را به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۰ گزارش کرده است. در پژوهش امینیان (۱۳۸۸) اعتبار آن با دو روش آلفای کرونباخ و تنصیف محاسبه شد که به ترتیب برابر ۰/۸۶ و ۰/۸۰ گزارش گردید. برای بررسی روایی مقیاس، نمره آن با نمره مقیاس هیجان خواهی زاکرمن همبسته شد و مشخص شد که همبستگی مثبت معنی‌داری بین آنها وجود دارد که بیانگر برخورداری مقیاس تنظیم هیجان از روایی همگرایی لازم بود.

□ ج: پرسشنامه شخصیت مرزی^۴: این پرسشنامه دارای ۲۰ سؤال است و طیف پاسخگویی به آن به این صورت است که به پاسخ بلی نمره ۱ و به پاسخ خیر نمره صفر تعلق می‌گیرد. پرسشنامه شخصیت مرزی، بخشی از پرسشنامه صفات اسکیزوتیپی و پرسشنامه شخصیت مرزی است که توسط کلاریچ و بروکس (۱۹۸۴) طراحی شده است،

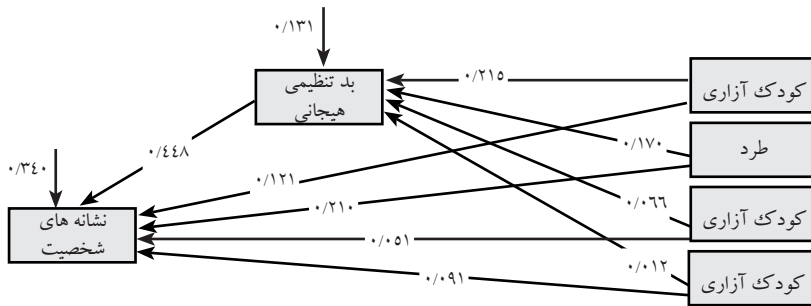
محمدزاده، گودرزی، تقوی و ملازاده (۲۰۰۵) با انطباق نسخه ویرایش شده این ابزار با ملاک‌های راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی، ۲۰ ماده از آن استخراج نمودند که شامل: عامل ناامیدی، عامل تکانش‌گری و عامل تجزیه‌ای می‌باشد. محمدزاده و همکاران (۲۰۰۵) اعتبار این ابزار را برای کل پرسشنامه شخصیت مرزی و خرده‌مقیاس‌های تکانش‌گری، ناامیدی و عوامل تجزیه‌ای و پارانوئیدی وابسته به استرس به ترتیب ۰/۸۴، ۰/۷۲، ۰/۵۳ و ۰/۵۰ و با ضریب آلفای ۰/۷۷، ۰/۵۸، ۰/۶۴ و ۰/۵۷ گزارش کرده‌اند.

● یافته‌ها

جدول ۱ نتایج حاصل از آزمون t با سطح اطمینان ۰/۹۵ مربوط به تحلیل مسیر معادلات ساختاری کودک‌آزاری و بد تنظیمی هیجانی با نشانه‌های شخصیت مرزی را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج مندرج در این جدول و شکل ۱، مسیر کودک‌آزاری عاطفی به بد تنظیمی هیجانی ($t=۳/۰۵۱$)، طرد به بد تنظیمی هیجانی ($t=۲/۹۵۵$)، کودک‌آزاری جنسی به بد تنظیمی هیجانی ($t=۲/۱۹۵$)، طرد به نشانه‌های شخصیت مرزی ($t=۳/۳۴۲$) و بد تنظیمی هیجانی به نشانه‌های شخصیت مرزی ($t=۹/۹۶۷$) از نظر آماری معنادار می‌باشد. این نتایج حاکی از این است که بد تنظیمی هیجانی ارتباط میان کودک‌آزاری عاطفی و نشانه‌های شخصیت مرزی و رابطه میان کودک‌آزاری جنسی و نشانه‌های این اختلال را به صورت کامل و ارتباط میان طرد و نشانه‌های این اختلال شخصیت را به صورت جزئی میانجی‌گری می‌کند.

جدول ۱. نتایج حاصل از آزمون t با سطح معناداری ۰/۹۵ مربوط به مدل معادلات ساختاری کودک‌آزاری و بد تنظیمی هیجانی با نشانه‌های شخصیت مرزی

Sig.	t	مسیر
۰/۰۰۲	۳/۰۵۱	کودک‌آزاری عاطفی - بد تنظیمی هیجانی
۰/۸۷۸	۰/۱۵۳	کودک‌آزاری عاطفی - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۰۰۳	۲/۹۹۵	طرد - بد تنظیمی هیجانی
۰/۰۰۱	۳/۳۴۲	طرد - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۲۵۵	۱/۱۳۹	کودک‌آزاری جسمی - بد تنظیمی هیجانی
۰/۳۶۲	۰/۹۱۳	کودک‌آزاری جسمی - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۰۲۹	۲/۱۹۵	کودک‌آزاری جنسی - بد تنظیمی هیجانی
۰/۱۱۵	۱/۵۸۰	کودک‌آزاری جنسی - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۰۰۱	۹/۹۶۷	بد تنظیمی هیجانی - نشانه‌های شخصیت مرزی

شکل ۱. مدل کلی مربوط به نقش میانجی بد تنظیمی هیجانی به همراه ضرایب استاندارد مسیرها

جدول ۲ نتایج حاصل از آزمون t با سطح اطمینان ۰/۹۵ مربوط به بررسی نقش میانجیگر عدم پذیرش پاسخ هیجانی در ارتباط با انواع کودک آزاری و نشانه های شخصیت مرزی را نشان می دهد. با توجه به نتایج مندرج در این جدول، مسیر کودک آزاری عاطفی به عدم پذیرش هیجانان (t=۳/۳۲۸) و کودک آزاری جنسی به عدم پذیرش هیجانان (t=۲/۲۷۰) و همچنین مسیر طرد به نشانه های شخصیت مرزی (t=۴/۱۸۲) و عدم پذیرش هیجانان به نشانه های شخصیت مرزی (t=۵/۶۸۸) از نظر آماری معنادار می باشد. این نتایج حاکی ازین است که عدم پذیرش پاسخ هیجانی ارتباط میان کودک آزاری عاطفی و نشانه های شخصیت مرزی و رابطه میان کودک آزاری جنسی و نشانه های شخصیت مرزی را به صورت کامل میانجی گری می کند.

جدول ۲. نتایج حاصل از آزمون t با سطح اطمینان ۰/۹۵ مربوط به نقش میانجی عدم پذیرش پاسخ هیجانی در ارتباط با انواع کودک آزاری و نشانه های شخصیت مرزی

Sig.	t	مسیر
۰/۰۰۱	۳/۳۲۸	کودک آزاری عاطفی - عدم پذیرش پاسخ هیجانی
۰/۸۵۷	۰/۱۸۰	کودک آزاری عاطفی - نشانه های شخصیت مرزی
۰/۴۳۰	۰/۷۸۹	طرد - عدم پذیرش پاسخ هیجانی
۰/۰۰۱	۴/۱۸۲	طرد - نشانه های شخصیت مرزی
۰/۴۲۴	۰/۷۷۹	کودک آزاری جسمی - عدم پذیرش پاسخ هیجانی
۰/۰۵۳۱	۰/۶۲۶	کودک آزاری جسمی - نشانه های شخصیت مرزی
۰/۰۲۴	۲/۲۷۰	کودک آزاری جنسی - عدم پذیرش پاسخ هیجانی
۰/۱۴۹	۱/۴۴۵	کودک آزاری جنسی - نشانه های شخصیت مرزی
۰/۰۰۱	۵/۶۸۸	عدم پذیرش پاسخ هیجانی - نشانه های شخصیت مرزی

جدول ۳ نتایج حاصل از آزمون t با سطح اطمینان ۰/۹۵ مربوط به بررسی نقش میانجیگر

دشواری در انجام رفتار هدفمند در ارتباط با انواع کودک آزاری و نشانه‌های شخصیت مرزی را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج مندرج در این جدول، مسیر طرد به نشانه‌های شخصیت مرزی ($t=3/781$) کودک آزاری جنسی به نشانه‌های شخصیت مرزی ($t=2/302$) و دشواری در انجام رفتار هدفمند به نشانه‌های شخصیت مرزی ($t=5/131$) از نظر آماری معنی‌دار می‌باشد.

جدول ۳. نتایج حاصل از آزمون t با سطح اطمینان ۰/۹۵ مربوط به نقش میانجی دشواری در انجام رفتار هدفمند در ارتباط با انواع کودک آزاری و نشانه‌های شخصیت مرزی

Sig.	t	مسیر
۰/۴۶۸	۰/۷۲۶	کودک آزاری عاطفی - دشواری در انجام رفتار هدفمند
۰/۰۵۴	۱/۹۳۱	کودک آزاری عاطفی - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۱۳۷	۱/۴۸۹	طرد - دشواری در انجام رفتار هدفمند
۰/۰۰۱	۳/۷۸۱	طرد - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۵۱۴	۰/۶۵۳	کودک آزاری جسمی - دشواری در انجام رفتار هدفمند
۰/۵۸۸	۰/۵۴۲	کودک آزاری جسمی - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۴۵۴	۰/۷۴۹	کودک آزاری جنسی - دشواری در انجام رفتار هدفمند
۰/۰۲۲	۲/۳۰۲	کودک آزاری جنسی - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۰۰۱	۵/۱۳۱	دشواری در انجام رفتار هدفمند - نشانه‌های شخصیت مرزی

جدول ۴ نتایج حاصل از آزمون t مربوط به بررسی نقش میانجی گر دشواری در کنترل تکانه در ارتباط با انواع کودک آزاری و نشانه‌های شخصیت مرزی را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج مندرج در این جدول، مسیر کودک آزاری عاطفی به دشواری در کنترل تکانه ($t=3/458$) طرد به نشانه‌های شخصیت مرزی ($t=3/874$)، کودک آزاری جنسی به نشانه‌های شخصیت مرزی ($t=2/424$) و دشواری در کنترل تکانه به نشانه‌های شخصیت مرزی ($t=7/883$) از نظر آماری معنادار می‌باشد. این نتایج حاکی ازین است که دشواری در کنترل تکانه ارتباط میان کودک آزاری عاطفی و نشانه‌های شخصیت مرزی را به صورت کامل میانجی‌گری می‌کند.

جدول ۵ نتایج حاصل از آزمون t با سطح اطمینان ۰/۹۵ مربوط به بررسی نقش میانجی گر فقدان آگاهی هیجانی در ارتباط با انواع کودک آزاری و نشانه‌های شخصیت مرزی را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج مندرج در این جدول، مسیر طرد به فقدان آگاهی هیجانی ($t=771/2$)، کودک آزاری جسمی به فقدان آگاهی هیجانی ($t=1/962$)، طرد به نشانه‌های

شخصیت مرزی ($t=3/856$) کودک آزاری جنسی به نشانه‌های شخصیت مرزی ($t=3/148$)

جدول ۴. نتایج حاصل از آزمون t مربوط به نقش میانجی دشواری در کنترل تکانه در ارتباط با کودک آزاری و شخصیت مرزی

Sig.	t	مسیر
۰/۰۱۴	۳/۴۵۸	کودک آزاری عاطفی - دشواری در کنترل تکانه
۰/۷۷۵	۰/۲۸۵	کودک آزاری عاطفی - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۰۶۳	۰/۸۶۰	طرد - دشواری در کنترل تکانه
۰/۰۰۱	۳/۸۷۴	طرد - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۹۵۶	۰/۰۵۶	کودک آزاری جسمی - دشواری در کنترل تکانه
۰/۷۰۰	۰/۳۸۶	کودک آزاری جسمی - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۵۰۰	۰/۶۷۵	کودک آزاری جنسی - دشواری در کنترل تکانه
۰/۰۱۶	۲/۴۲۴	کودک آزاری جنسی - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۰۰۱	۷/۸۸۳	دشواری در کنترل تکانه - نشانه‌های شخصیت مرزی

و فقدان آگاهی هیجانی به نشانه‌های شخصیت مرزی ($t=2/398$) از نظر آماری معنادار است. این مسئله نشان می‌دهد که فقدان آگاهی هیجانی رابطه میان طرد و نشانه‌های شخصیت مرزی را به صورت جزئی و رابطه میان کودک آزاری جنسی با نشانه‌های شخصیت مرزی را به صورت کامل میانجیگری می‌کند.

جدول ۵. نتایج حاصل از آزمون t مربوط به نقش میانجی فقدان آگاهی هیجانی در ارتباط با کودک آزاری و شخصیت مرزی

Sig.	t	مسیر
۰/۵۹۳	۰/۵۳۵	کودک آزاری عاطفی - فقدان آگاهی هیجانی
۰/۲۳۷	۰/۱۸۳	کودک آزاری عاطفی - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۰۰۶	۲/۷۷۱	طرد - فقدان آگاهی هیجانی
۰/۰۰۱	۳/۸۵۶	طرد - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۰۵۰	۱/۹۶۲	کودک آزاری جسمی - فقدان آگاهی هیجانی
۰/۵۷۵	۰/۵۶۱	کودک آزاری جسمی - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۴۳۰	۰/۷۹۰	کودک آزاری جنسی - فقدان آگاهی هیجانی
۰/۰۰۲	۳/۱۴۸	کودک آزاری جنسی - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۰۱۷	۲/۳۹۸	فقدان آگاهی هیجانی - نشانه‌های شخصیت مرزی

جدول ۶ نتایج حاصل از آزمون t مربوط به بررسی نقش میانجیگر دسترسی محدود به راهبردهای تنظیم هیجان در ارتباط با انواع کودک آزاری و نشانه‌های شخصیت مرزی را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج مندرج در این جدول، مسیر کودک آزاری عاطفی به دسترسی

محدود به راهبردهای تنظیم هیجان ($t=2/019$)، طرد به دسترسی محدود به راهبردهای تنظیم هیجان ($t=516/3$) کودک آزاری عاطفی به نشانه‌های شخصیت مرزی ($t=0/180$)، طرد به نشانه‌های شخصیت مرزی ($t=2/454$)، کودک آزاری جنسی به نشانه‌های شخصیت مرزی ($t=1/974$) و دسترسی محدود به راهبردهای تنظیم هیجان به نشانه‌های شخصیت مرزی ($t=451/9$) از نظر آماری معنادار است. این نتایج حاکی ازین است که دشواری در کنترل تکانه ارتباط میان کودک آزاری عاطفی و نشانه‌های شخصیت مرزی و رابطه بین طرد و نشانه‌های شخصیت مرزی را به صورت جزئی میانجی‌گری می‌کند.

جدول ۶. نتایج حاصل از آزمون t با سطح معناداری ۰/۰۵ مربوط به نقش میانجی دسترسی محدود به راهبردها در ارتباط با انواع کودک آزاری و نشانه‌های شخصیت مرزی

Sig.	t	مسیر
۰/۰۰۱	۲/۰۱۹	کودک آزاری عاطفی - دسترسی محدود به راهبردها
۰/۰۴۴	۰/۱۸۰	کودک آزاری عاطفی - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۰۰۱	۳/۵۱۶	طرد - دسترسی محدود به راهبردها
۰/۰۱۴	۲/۴۵۴	طرد - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۹۲۵	۰/۰۹۵	کودک آزاری جسمی - دسترسی محدود به راهبردها
۰/۶۲۳	۰/۴۹۳	کودک آزاری جسمی - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۵۲۸	۰/۶۳۲	کودک آزاری جنسی - دسترسی محدود به راهبردها
۰/۰۴۹	۱/۹۷۴	کودک آزاری جنسی - نشانه‌های شخصیت مرزی
۰/۰۰۱	۹/۴۵۱	دسترسی محدود به راهبردها - نشانه‌های شخصیت مرزی

جدول ۷ نتایج حاصل از آزمون t مربوط به بررسی نقش میانجی‌گر عدم وضوح هیجانی در ارتباط با کودک آزاری و نشانه‌های شخصیت مرزی را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج مندرج در این جدول، مسیر کودک آزاری عاطفی به عدم وضوح هیجانی ($t=2/243$)، طرد به عدم وضوح هیجانی ($t=398/3$)، طرد به نشانه‌های شخصیت مرزی ($t=3/255$)، کودک آزاری جنسی به نشانه‌های شخصیت مرزی ($t=2/333$) و عدم وضوح هیجانان به نشانه‌های شخصیت مرزی ($t=6/869$) از نظر آماری معنی‌دار است. این نتایج حاکی ازین است که دشواری در کنترل تکانه ارتباط میان کودک آزاری عاطفی و نشانه‌های شخصیت مرزی را به صورت کامل و ارتباط میان طرد و نشانه‌های این اختلال شخصیت را به صورت جزئی میانجی‌گری می‌کند.

جدول ۷. نتایج حاصل از آزمون t مربوط به نقش میانجی عدم وضوح هیجانی در ارتباط با کودک آزاری و شخصیت مرزی

Sig.	t	مسیر
۰/۰۲۵	۲/۲۴۳	کودک آزاری عاطفی - عدم وضوح هیجانی
۰/۵۸۵	۰/۵۴۷	کودک آزاری عاطفی - نشانه های شخصیت مرزی
۰/۰۰۱	۳/۳۹۸	طرد - عدم وضوح هیجانی
۰/۰۰۱	۳/۲۵۵	طرد - نشانه های شخصیت مرزی
۰/۲۱۸	۱/۲۳۳	کودک آزاری جسمی - عدم وضوح هیجانی
۰/۴۶۶	۰/۷۳۰	کودک آزاری جسمی - نشانه های شخصیت مرزی
۰/۱۱۸	۱/۵۶۷	کودک آزاری جنسی - عدم وضوح هیجانی
۰/۰۲۰	۲/۳۳۳	کودک آزاری جنسی - نشانه های شخصیت مرزی
۰/۰۰۱	۶/۸۶۹	عدم وضوح هیجانی - نشانه های شخصیت مرزی

● بحث و نتیجه گیری

○ یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که بد تنظیمی هیجانی ارتباط میان کودک‌آزاری عاطفی و نشانه‌های شخصیت مرزی و رابطه میان کودک‌آزاری جنسی و نشانه‌های این اختلال را به صورت کامل و ارتباط میان طرد و نشانه‌های این اختلال شخصیت را به صورت جزئی میانجی‌گری می‌کند یافته‌های این پژوهش با نتایج حاصل از پژوهش‌های سابق مطابقت دارد. به‌عنوان مثال علیلو و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهش خود که باهدف پیش‌بینی شخصیت مرزی بر اساس تجارب تروماتیک دوران کودکی با نقش تعدیل‌کنندگی بد تنظیمی هیجانی انجام‌گرفته بود، دریافتند که بد تنظیمی هیجانی نقش میانجی را در ارتباط با تجارب آسیب‌زای دوران کودکی و نشانه‌های شخصیت مرزی بازی می‌کند و مسیر غیرمستقیم کودک‌آزاری به شخصیت مرزی از طریق بد تنظیمی هیجانی معنادار است. همچنین اثبات وجود ارتباط غیرمستقیم و معنادار میان کودک‌آزاری عاطفی و نشانه‌های شخصیت مرزی از طریق بد تنظیمی هیجانی در پژوهش حاضر با یافته‌های کوئو و همکاران (۲۰۱۵) مطابقت دارد. این واقعیت در مورد کودک‌آزاری جنسی نیز صادق است. اما در مورد طرد باید گفت که به نظر می‌رسد این نوع از کودک‌آزاری خود به صورت مستقل نشانه‌های شخصیت مرزی را افزایش می‌دهد. این یافته که طرد خود به صورت مستقیم می‌تواند نشانه‌های شخصیت مرزی را پیش‌بینی کند با یافته‌های برخی پژوهشگران مطابقت دارد به‌عنوان مثال جانسون و

همکاران (۱۹۹۹).

○ مؤلفه عدم پذیرش هیجان‌ها از بد تنظیمی هیجانی ارتباط میان کودک آزاری عاطفی و نشانه‌های شخصیت مرزی و همچنین ارتباط بین کودک آزاری جنسی و نشانه‌های این اختلال شخصیت را به صورت کامل میانجی‌گری می‌کند. کودک آزاری عاطفی و کودک آزاری جنسی تنها به صورت غیرمستقیم و از طریق عدم پذیرش هیجان‌ها با نشانه‌های شخصیت مرزی در ارتباط هستند. در مورد ارتباط کودک آزاری جنسی با شخصیت مرزی از طریق بد تنظیمی هیجانی می‌توان گفت که به عقیده *لینهان*، آنچه باعث پیچیدگی آسیب‌پذیری هیجانی می‌شود، محیط بی‌اعتبار ساز است. شکل افراطی این محیط سوءاستفاده جنسی و جسمی از کودک است (*لینهان*، ۱۹۹۳). سوءاستفاده جنسی به ندرت مورد تأیید یا پذیرش اعضای خانواده قرار می‌گیرد و چنانچه کودک آن را گزارش کند، خطر باور نکردن وی و حتی تنبیه و سرزنش او وجود دارد (*تاسی و واگنر*، ۱۹۷۸) و نتیجه نهایی محیط بی‌اعتبار ساز این است که کودک احساسات درونی خودش را عاری از اعتبار می‌داند (*لینهان*، ۱۹۹۳).

○ طبق نتایج به دست آمده از این پژوهش ارتباط غیرمستقیم و معنادار میان کودک آزاری عاطفی با نشانه‌های شخصیت مرزی از طریق دشواری در کنترل تکانه وجود دارد. وجود ارتباط غیرمستقیم میان کودک آزاری عاطفی با نشانه‌های شخصیت مرزی از طریق دشواری در کنترل تکانه که یکی از خرده مؤلفه‌های بد تنظیمی هیجانی است (*گرتز و همکاران*، ۲۰۰۴)، نشان‌دهنده اهمیت بد تنظیمی هیجانی در آگاهی از سبب‌شناسی اختلال شخصیت مرزی است که این مسئله با نظریه *لینهان* (۱۹۹۳) هم‌راستا می‌باشد.

○ فقدان آگاهی هیجانی ارتباط میان طرد و نشانه‌های شخصیت مرزی را به صورت جزئی میانجی‌گری می‌کند. وجود تجربه طرد در دوران کودکی باعث کاهش آگاهی هیجانی در بزرگسالی می‌شود. در شرایط طرد والدین و دیگر اعضای خانواده کودک به خواسته‌های وی توجهی نمی‌کنند و از وی انتظاراتی دارند که در حد توان او نیست (*محمدخانی و همکاران*، ۲۰۰۳) این مسئله ممکن است باعث شود که این افراد در بزرگسالی به هیجان‌ها خود توجهی نداشته باشند و احتمال بروز رفتارهای تکانشی توسط آنها افزایش یابد. در مورد کودک آزاری جنسی می‌توان گفت که اثبات وجود ارتباط مستقیم و معنادار بین این نوع از کودک آزاری و شخصیت مرزی با پژوهش‌های *اوگاتا* و همکاران (۱۹۸۹) هم‌جهت

است. در پژوهش این افراد که نمونه‌ای از افراد مبتلابه اختلال شخصیت مرزی را با مبتلایان به افسردگی مورد مقایسه قرار می‌داد، مشخص گردید که ۷۱ درصد مبتلایان به اختلال شخصیت مرزی تاریخچه‌ای مبتنی بر سوء رفتار جنسی را گزارش کرده‌اند (به نقل از وستن و همکاران، ۱۹۹۰) قابل توجه است که این نوع از کودک آزاری معمولاً در بستر طرد رخ می‌دهد (وستن و همکاران، ۱۹۹۰) که این مسئله بر اهمیت عامل طرد در سبب‌شناسی این اختلال شخصیت می‌افزاید.

○ طبق نتایج به‌دست‌آمده ازین پژوهش یک ارتباط غیرمستقیم و معنادار میان کودک‌آزاری عاطفی و نشانه‌های شخصیت مرزی و همچنین طرد و نشانه‌های این اختلال شخصیت از طریق دسترسی محدود به راهبردهای تنظیم هیجان وجود دارد. همچنین یک ارتباط مستقیم و بدون واسطه میان طرد و نشانه‌های شخصیت مرزی و کودک‌آزاری عاطفی و نشانه‌های این اختلال وجود دارد. وجود ارتباط مستقیم بین طرد و نشانه‌های شخصیت مرزی که با پژوهش‌های محققینی چون زانارینی و همکاران (۱۹۹۷) مطابقت دارد و همچنین ارتباط مستقیم میان کودک‌آزاری عاطفی و نشانه‌های اختلال شخصیت مرزی که با نتایج پژوهش سید مهدوی و همکاران (۱۳۹۲) در تطابق است بر اهمیت این نوع از کودک‌آزاری در شکل‌گیری این اختلال شخصیت تأکید می‌ورزد.

○ عدم وضوح هیجانی رابطه بین کودک‌آزاری عاطفی باشخصیت مرزی را به‌صورت کامل و رابطه بین طرد و نشانه‌های این اختلال را به‌صورت جزئی میانجی‌گری می‌کند. به نظر می‌رسد عدم توجه به خواسته‌ها و نیازهای کودک و عدم تطابق انتظارات و خواسته‌های والدین و دیگر اعضای خانواده کودک با سطح توانایی‌های وی، همچنین زخم‌زبان زدن، خرده گرفتن از وی و بی‌احترامی به او که همگی جزء زیرمجموعه کودک‌آزاری عاطفی هستند (محمد خانی و همکاران، ۲۰۰۳) ممکن است باعث شود که فرد در بزرگسالی نسبت به هیجانان خود توجه کمی نشان دهد و به‌مرور زمان آنها را سرکوب کند و نتیجتاً هیجانان خود را به‌وضوح درک نکند و درنهایت نسبت به پردازش صحیح و تنظیم آنها ناتوان باشد (گرتز و رومر، ۲۰۰۴) که این مسئله باعث افزایش بروز رفتارهای تکانشگرانه و دیگر نشانه‌های شخصیت مرزی می‌شود. در مورد طرد می‌توان گفت که طبق نتایج حاصل از پژوهش‌های پیش ازین ارتباط میان این نوع از کودک‌آزاری باشخصیت مرزی به اثبات

رسیده است. به عنوان مثال گاند، رسون و انگلوند (۱۹۸۱) نشان دادند که طرد به صورت کلی با اختلال شخصیت مرزی مرتبط است.

یادداشت ها

1. emotion dysregulation
2. Child Abuse Questionnaire
3. Difficulties in Emotion Dysregulation Scale
4. Schizotypal Trait Questionnaire B form

● منابع

آزهای، جواد، لواسانی، مسعود غلامعلی، ارمی، حسن. (۱۳۹۴) مقایسه تنظیم هیجان میان افراد دارای سوء مصرف مواد و عادی، *مجله روانشناسی*. ۱۹(۷۴)، ۱۴۶-۱۳۴.

سیدمهدوی افده، میر روح الله. محمود علیلو، مجید. رضائی، امید. رابطه تجربه انواع مختلف سوء رفتار دوره کودکی و اختلال های شخصیت خوشه B، *مجله پزشکی ارومیه*. ۱۳۹۲؛ ۲۴(۳): ۲۱۰-۲۱۸.

عاطفی، مریم. (۱۳۸۹). *ارزیابی و مقایسه کارکردهای نورسایکولوژیک (تکانشگری، یادگیری اجتنابی، خطرپذیری، بازداری عاطفی و توجه) در بیماران مبتلا به اختلال شخصیت مرزی و افراد بهنجار*. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.

عیسی زادگان، علی. اهانی ساری بیگلو، جواد. محمودی، حجت، احمدیان، لیلا. (۱۳۹۲) الگوی ساختاری روابط بین ریختی شخصیتی، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان و بیماری عروق کرونری قلب، *مجله روانشناسی*. ۱۷(۶۷)، ۳۲۹-۳۱۰.

قنادی فرنود، مینا. (۱۳۹۲). *پیش بینی گرایش به رفتارهای پرخطر بر اساس متغیر های بدتنظیمی هیجان و تجربه کودک آزاری در افراد دارای نشانه های مرزی*. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تبریز.

محمود علیلو، مجید و شریفی، محمدامین. (۱۳۹۰). *اختلال شخصیت مرزی، مباحث نظری و روش های درمانی*. تهران: کتاب ارجمند، ۱۳۹۰.

محمود علیلو، مجید. هاشمی، تورج. بیرامی، منصور. بخشی پور، عباس. شریفی، محمدامین. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بد رفتاری های دوران کودکی، فقدان ها و جدایی های اولیه و بد تنظیمی هیجانی با اختلال شخصیت مرزی. *مجله دست آورد های روانشناختی (علوم تربیتی و روانشناسی) دانشگاه شهید چمران اهواز*. دوره چهارم، سال ۲۱، شماره ۲، ص ۸۸-۶۵.

Duberstein, P.R. & Conwell, Y. (1997). Personality disorders and completed suicide: A

- methodological and conceptual review. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 4, 359–376.
- Goodman, M. & Yehuda, R. (2002). The relationship between psychological trauma and borderline personality disorder. *Psychiatric Annals*, 32, 337-345.
- Gratz, K.L. & Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Psychology and Behavioral Assessment*, 26, 41–53.
- Gunderson, J.G. & Englund, D.W. (1981). Characterizing the families of borderlines: A review of the literature. *Psychiatric Clinics of North America*, 4, 159-168.
- Johnson, J. J., Cohen, P., Brown, J., Smailes, E. M., & Bernstein, D. P. (1999). Childhood maltreatment increases risk for personality disorders during early adulthood. *Archives of General Psychiatry*, 56, 600-606.
- Kuo, J.R., Houry, J.E., Metcalfe, R., Fitzpatrick, S., & Goodwill, A. (2015). An examination of the relationship between childhood emotional abuse and borderline personality disorder features: The role of difficulties with emotion regulation. *Child Abuse & Neglect*, 39, 147–155.
- Linehan, M.M. (1993). *Cognitive-behavioral therapy of borderline personality disorder*. New York. Guilford.
- Tasi, M. & Wagner, N.N. (1978). Therapy groups for women sexually molested as children. *Archives of Sexual Behavior*, 7, 417-427.
- Westen, D.; Ludolph, P.; Mislé, B.; Ruffins, S. & Block, J. (1990). Physical and sexual abuse in adolescent girls with BPD. *American Journal of Orthopsychiatry*, Vol 60(1), Jan 1990, 55-66.
- Zanarini, M.C. & Frankenburg, F.R. (1997). Pathways to the development of borderline personality disorder. *Journal of Personality Disorders*, 11, 93–104.
- Zanarini, M.C., Yong, L.; Lynne, M.A.; Frankenburg, F.; Hennen, J.; Reich, D.; Bradford, M.; Margaret, F.; Vujanovic, A. & A.B., A. (2002). *Journal of Nervous & Mental Disease*. 190 (6) 381-387

